

Interesting times

0.

'Biedt het basisinkomen misschien de juiste aanpassing?', vragen knappe koppen en kunstenaars.

1.

Een dichter hoorde: 'Wij kunnen u vanwege het coronavirus tot nader order geen opdrachten geven; al uw optredens worden afgelast'.

Theaters dicht. Bioscopen sloten de deuren.

Het licht boven podia doofde. Ineens was alles weerloos.

Multinationals waren haantje de voorste in de rij voor het ondersteuningsloket.

Buitenlandse aandeelhouders hijgen hun in de nek.

Ondernemers kregen steun. En kunstenaars? Velen vielen, ondanks de Tozo-regeling, tussen wal en schip. De Akademie van Kunsten zag het en dacht: zou het niet beter zijn om een collectieve oplossing voor dit collectief probleem te bedenken? Zou een basisinkomen voor *alle* werkenden misschien de enige weg naar collectieve weerbaarheid brengen?

2.

Een dichter schreef dat iemand zei dat er geen oplossingen bestaan, maar aanpassingen, geen problemen maar veranderingen, dat je de toekomst zowel óp je neemt als met rust laat.

Een andere dichter schreef over iemand die groenten verbouwde en zei tijdens het zaaien: 'We stoppen de toekomst hier eerst maar eens diep in de grond'. God verspreidde de suggestie dat de wereld zichzelf transformeerde in het oog van haar eigen storm: een wijd open oog dat stomverbaasd de ruimte in staarde zonder te weten hoe het van binnen aangevreten werd door een virus, die het zich wereldwijd liet smaken of ons alleen maar de stuipen op het lijf

wilde jagen en ons verplicht deed verlangen naar een volgende toekomst waarin we wel met hem zouden moeten samenwerken. Zij waren niet van plan te verhuizen naar een andere planeet – een virus – al neemt hij graag het vliegtuig, ons verschrikt achterlatend in onze krimpende comfortzone die voor velen trouwens al helemaal niet zo comfortabel was.

3.

Dichters lezen graag encyclopedieën en woordenboeken. Daar dwalen ze langs beelden en vreemde talen. Vinden er oude spreuken, genoeg om boeken mee te vullen. Zo ook deze dichter, die doorklikkend in *Wikipedia* naar de volgende Engels-Chinese vloek werd geleid: 'May you live in interesting times', en daarna naar een verwante vloek: 'Wees liever een hond in tijden van rust, dan een mens in tijden van chaos.' De aanwakkerende wind van het coronavirus bracht onze samenleving in maart als een oud lichaam piepend en krakend tot stilstand. *Interesting times*, maar we zijn geen honden. We willen wel samen vechten, maar niet om één bot. Zelfs al hebben wij honger.

4.

Tijdens de eerste weken na de uitbraak van het coronavirus was het onmogelijk om niet te voelen dat de haarvaten van onze samenleving met elkaar verbonden zijn. We bewegen mee op de *shakes* van *this dynamic social body* – er zit trouwens niks anders op. Er stroomt van alles door die *body*, wat eerder ook al stroomde. En het lichaam moet eten.

5.

Ons keuzemenu voor vandaag, zeven tegenstellingen:

1. Zuurstof zeker, maar ook vormen van bloedarmoede.
2. Geldzorgen, ja, maar ook: verlangen naar herwaardering van werk.
3. Behoefte aan coöperatie, maar ook: eenzaamheid.
4. Waardevrije tijd maar ook: be-tut-te-ling.
5. Het allerlaatste formulier! Maar ook: bureaucratische rompslomp.
6. *Bullshit*banen, maar ook: angst voor omscholing.
7. Waardering van vrijwillig werk, maar ook: liever een ander woord, zoals een andere dichter schreef: 'droeve aaneenschakeling van werk, ander werk, antiwerk.'

Het lichaam moet eten en wij willen liefst weer *shaken met da body* natuurlijk. Zonder sociale trombose in de aderen.

6.

Nog een andere dichter schreef: 'Het kan niet lang meer duren of de beschaving komt weer in beweging, traag als een gletsjer, maar we gaan vooruit'. Het kan niet lang meer duren of er wordt een geluks-gen ontdekt, gratis af te halen bij iedere apotheek; fysieke ongemakken raken uit de tijd, je kunt zo oud worden als je wilt, de dood wordt een zeldzame aandoening. Het kan niet lang meer duren of op alle scholen wordt het vak liefde gegeven, en het vak toekomst, en het vak liegen, en het vak gelijkheid, en het vak consumptie, en het vak verslaving, en het vak vergeving, en het vak armoede, en het vak basisinkomen – je kunt er zelfs examen in doen. Het kan niet lang meer duren of de deuren van alle huizen blijven open staan, je kunt aanschuiven aan elke tafel. Het kan niet lang meer duren of we mogen iedere dag opnieuw kiezen wat we willen zijn, man of vrouw, zwart of wit, god of kind, of alles tegelijk. Het kan niet lang meer duren of we krijgen er een zintuig bij waarmee je vanaf grote hoogte je eigen leven kunt bekijken. Je denkt dat het rimpelingen zijn, de gebeurtenissen in je leven, geen revoluties. Je beseft het niet, het zijn wel revoluties. Het kan niet lang meer duren of we weten wat de echte omslagen zijn.

7.

'Biedt het basisinkomen dus de juiste aanpassing?', vragen knappe koppen en kunstenaars.

8.

'Worden we dan allen dichters?', vraagt de dichter. •

Anne Vegter
is voorzitter van de Akademie van Kunsten en voormalig Dichter des Vaderlands. Zij publiceerde dichtbundels, prozawerken en theaterstukken

Geertjan de Vugter
is coördinator Wetenschap & Kunst bij de KNAW